PIERWSZA ŁAWKA · 40 ZADAŃ Z JEDNEGO TEMATU · MATURA 2027 PR · JĘZYK POLSKI · MATURA 2027 · POZIOM ROZSZERZONY

Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza

40 tematów wypracowania w formule matury rozszerzonej 2027: tematy z dołączonym wierszem lub fragmentem (domena publiczna) i porównaniem z lekturą. Z kluczem: teza, plan, utwory, kontekst i zasady oceniania CKE.

Karta	Temat	Zadania
1	**Przemijanie, śmierć i sens życia** Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza	7 zad. 245 pkt
2	**Miłość, wierność i tęsknota** Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza	7 zad. 245 pkt
3	**Ojczyzna, historia i wygnanie** Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza	7 zad. 245 pkt
4	**Natura i człowiek** Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza	7 zad. 245 pkt
5	**Bóg, wiara i cierpienie** Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza	6 zad. 210 pkt
6	**Poeta, poezja i sztuka** Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza	6 zad. 210 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Materiał zawiera **40 tematów wypracowania** w formule matury rozszerzonej 2027 (polecenia jak w arkuszach CKE) w sześciu kartach.
- Karta 1 zaczyna się od ramki z wymaganiami PR i kryteriami oceny (35 pkt) oraz wzorcowo rozpisanego tematu.
- Pod każdym tematem jest miejsce na tezę i plan. Klucz na końcu zawiera dla każdego tematu: jak rozumieć problem, przykładową tezę, plan akapitów, trzy utwory (w tym lekturę obowiązkową) z ich funkcją w pracy, sposób przedstawienia, kontekst i typowe pułapki.
- Tematy można zadawać jako pełne wypracowanie (210 minut), jako ćwiczenie planu (15–20 minut) albo jako materiał do rozmowy na lekcji.
- Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować tematy i drukować karty osobno.

Przemijanie, śmierć i sens życia

Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wybrany temat: .....

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Jak wygląda temat na PR 2027.** Arkusz ma dwa tematy do wyboru; piszesz jeden, co najmniej **400 wyrazów**, w 210 minut. W pracy: rozważ problem, odwołaj się do **trzech utworów literackich** (jeden z nich to lektura obowiązkowa – wskazana w temacie albo wybrana z listy w arkuszu), do problematyki i do **sposobu przedstawienia** problemu oraz do **wybranego kontekstu**; przedstaw swoje zdanie i je uzasadnij.
- **Ocena (35 pkt, jak na PP):** spełnienie formalnych warunków polecenia – 1 pkt; kompetencje literackie i kulturowe – 16 pkt; kompozycja wypowiedzi – 7 pkt; język wypowiedzi – 11 pkt (zakres i poprawność środków językowych, ortografia, interpunkcja). Praca krótsza niż 400 wyrazów jest oceniana tylko w dwóch pierwszych kryteriach.
- **Błąd rzeczowy** (np. zła postać, zdarzenie, epoka) obniża ocenę kompetencji literackich; rażące błędy rzeczowe w odwołaniu do lektury mogą przekreślić formalne warunki polecenia.
- **Kontekst funkcjonalny** to taki, który pogłębia odczytanie utworu i służy tezie – a nie ciekawostka dopisana na końcu.
- Temat z wierszem: najpierw odczytaj sytuację liryczną i środki wyrazu, potem połącz wiersz z lekturą wspólnym problemem.
- Porównanie to nie dwa streszczenia – układ problemowy: argument, wiersz, lektura, trzeci utwór, kontekst.
- Cytuj krótko i komentuj funkcję środka (nie tylko go nazywaj).
- CKE na PR częściej pyta o konwencje i funkcje sposobu przedstawienia; ten zestaw uzupełnia, a nie zastępuje bank „Sposób przedstawienia”.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Temat o ruinach i zapomnieniu z wierszem Mickiewicza
teza: ruina jest ostrzeżeniem, nie tylko pamiątką; plan: wiersz (Ruiny zamku w Bałakławie) – Wesele – Lalka (ruiny w Zasławiu) – wniosek; kontekst: romantyczny kult ruin.

Podgląd • Pierwsza Ławka

ZADANIA

Zadanie 1. Temat:

Zamknij okno… W ogrodzie — zbyt śpiewno.
Oczy do snu lub do śmierci zmruż.
Krzywda nasza kończy się na pewno!…
Życie — mija… Wolno spocząć już…
Dzień się nowy na obłoków bieli
Nie zatrwoży, że ciał naszych brak…
Lecz to wszystko, cośmy przecierpieli,
Niechaj we mgle ma choć drobny znak!
Bo czym zgrozę odkupić zagłady,
Łez wysiłek i ten pusty czas,
Gdy śmierć zniszczy nawet ran tych ślady,
Ran, co niegdyś tak bolały nas?

Bolesław Leśmian, *Krzywda* (z tomu *Dziejba leśna*, dział II) (domena publiczna).

Czy cierpienie i trud życia muszą zostać zapamiętane, aby miały sens? Rozważ problem, odwołując się do podanego fragmentu wiersza i do *Księgi Koheleta*.

W pracy odwołaj się do: *Księgi Koheleta* (Biblia); innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 2. **Temat:**

Wzgardziłaś mną, dziedziczko moja ucieszona.
Zdałać sie ojca twego barziej uszczuplona
Ojczyzna, niżlibyś ty przestać na niej miała;
To prawda, żeby była nigdy nie zrownała
Z ranym rozumem twoim, z pięknemi przymioty,
Z ktorych sie już znaczyły twoje przyszłe cnoty
O słowa, o zabawo, o wdzięczne ukłony,
Jakożem ja dziś po was wielce zasmęcony.
A ty, pociecho moja, już mi sie nie wrócisz
Na wieki ani mojej tesknice okrócisz.
Nie Iza, nie Iza, jedno sie za tobą gotować,
A stopeczkami twemi ciebie naszladować.
Tam cię ujźrzę, da Pan Bóg, a ty więc z drogiemi
Rzuć sie ojcu do szyje ręczynkami swemi.

Jan Kochanowski, *Treny*, Tren III (domena publiczna).

Do kogo zwraca się cierpiący ojciec i co daje mu ta rozmowa? Porównaj sposób przedstawienia żałoby w podanym trenie i w *Iliadzie*.

W pracy odwołaj się do: *Iliady* Homera (fragmenty); innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 4. **Temat:**

Niepostrzeżenie w morza urasta głębinie
Fala, która w niebiosach szuka dla się tronu.
Niepochwytna dla oka w narodzin godzinie,
Olbrzymieje tym śpieszniej, im bliższa jest zgonu.
Cicha bywa, gdy wzbiera nad sióstr zmarłych tłumem,
Aż załamie się w miejscu, gdzie się skędzierzawi,
Wówczas, węsząc śmierć spodem, burzy się i wrzawi,
I uderza o brzegi swym pośmiertnym szumem.
I z tym szumem, malejąc, pada na kolana,
I na ląd swe pozgonne wysypuje śniegi.
Czy zaszumisz po śmierci, duszo przewezbrana?
Czy uderzysz raz jeszcze o znajome brzegi?

Bolesław Leśmian, *Fala* (domena publiczna).

Czy dążenie człowieka do wyniesienia się ponad innych kończy się zawsze upadkiem? Rozważ problem, odwołując się do podanego wiersza i wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Hamleta* Williama Szekspira; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 5. **Temat:**

Stateczny umysł pamiętaj zachować,
Jesli cię pocznie nieszczęście frasować;
Także i góry nie radzęć wylatać,
Kiedy sie Szczęście z tobą imie bratać.
Śmierci podległy człowiecze cnotliwy,
Choć wszytek twój wiek będzie frasowliwy,
Chocia też czasem, siedząc z przyjacioły,
Przy dobrym trunku strawisz dzień wesoły;
Tu przy ciekącym, przezornym strumieniu.
Każ stół gotować w jaworowym cieniu;
Każ wino nosić, póki beczka leje,
Póki wiek służy, a śmierć nie przyspieje.
Postąpisz z włości drogo zapłaconych,
Postąpisz z dworu i gmachów złoconych;
A co zebrania twego kolwiek będzie,
To wszytko przyszły namiastek osiędzie.

Jan Kochanowski, *Pieśni*, ks. II, Pieśń XI (*Stateczny umysł pamiętaj zachować…*), fragment (domena publiczna).

Jak w podanej pieśni i w *Księdze Hioba* przedstawiono postawę człowieka wobec nieszczęścia? Rozważ problem, porównując sposoby przedstawienia.

W pracy odwołaj się do: *Księgi Hioba* (Biblia); innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 6. **Temat:**

Bogaczu hardy, próżno śmiejesz się z nagiego:
Nago wchodzim na ten świat, nago pójdziem z niego,
Nagie sumnienie Bóg sam jako czyste lubi,
Święta prawda nad wszytko nagością się chlubi,
Nagi miesiąc i gwiazdy, i okrąg słoneczny,
Nago wchodzi, wychodzi z ciała duch przedwieczny,
Nadzy nieba mieszkańcy, nadzy są bogowie.
Przyjdzie czas, o pstry kruku, kiedyć pogotowie
Odbiorą cudze pióra; wtenczas swe nagości
I sprośny wrzód odkryjesz, i spróchniałe kości.

Daniel Naborowski, *Łazarz do bogacza* (domena publiczna).

Czy bogactwo może uchronić człowieka przed upokorzeniem i śmiercią? Rozważ problem, odwołując się do podanego wiersza i do wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Skąpca* Moliera; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 7. **Temat:**

Te zamki, połamane w zwaliska bez ładu,
Zdobiły cię i strzegły, o niewdzięczny Krymie!
Dzisiaj stérczą na górach jak czaszki olbrzymie,
W nich gad mieszka, lub człowiek podléjszy od gadu.
Szczeblujmy na wieżycę, szukam herbów śladu;
Jest i napis, tu może bohatéra imię,
Co było wojsk postrachem, w zapomnieniu drzymie,
Obwinione jak robak liściem winogradu.
Tu Grek dłutował w murach ateńskie ozdoby,
Stąd Italczyk Mongołom narzucał żelaza,
I mekkański przybylec nucił pieśń namaza.
Dziś sępy czarném skrzydłem oblatują groby,
Jak w mieście, które całkiem wybije zaraza,
Wiecznie z baszt powiewają chorągwie żałoby.

Adam Mickiewicz, *Ruiny zamku w Bałakławie* (*Sonety krymskie*) (domena publiczna).

Jaką funkcję pełni w literaturze motyw ruin i zapomnianej sławy? Odwołaj się do podanego wiersza i do wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Miłość, wierność i tęsknota

Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wybrany temat: .....

Zadanie 1. Temat:

Karmię frasunkiem miłość i myśleniem,
Myśl zaś pamięcią i pożądliwością,
Żądzę nadzieją karmię i gładkością,
Nadzieję bajką i próżnym błądzeniem.
Napawam serce pychą z omamieniem,
Pychę zmyślonym weselem z śmiałością,
Śmiałość szaleństwem pasę z wyniosłością,
Szaleństwo gniewem i złym zajątrzeniem.
Karmię frasunek płaczem i wzdychaniem,
Wzdychanie ogniem, ogień wiatrem prawie,
Wiatr zasię cieniem, a cień oszukaniem.
Kto kiedy słyszał o takowej sprawie,
Że i z tym o głód cudzy się staraniem
Sam przy tej wszytkiej głód ponoszę strawie.

Jan Andrzej Morsztyn, *Cuda miłości* (*Karmię frasunkiem miłość i myśleniem…*) (domena publiczna).

Czy miłość bywa karmiona wyłącznie własną wyobraźnią? Rozważ problem, odwołując się do podanego wiersza i do wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Lalki* Bolesława Prusa; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 2. **Temat:**

Lekko, motylu! Ogień to szkodliwy!
Strzeż się tej świece i tej jasnej twarzy,
W której się skrycie śmierć ozdobna żarzy,
I nie bądź swego męczeństwa tak chciwy.
Sam się w grób kwapisz i w pogrzeb zdradliwy,
Sam leziesz w trunnę i tak ci się marzy,
Że cię to zbawi, co cię na śmierć sparzy.
— Ach! Jużeś poległ, gachu nieszczęśliwy!
Aleś w tym szczęśliw, że z pocałowaniem
I dokazawszy zawziętej rozpusty
Z twoją kochaną rozstałeś się świecą.
O! Gdybyż wolno równym powołaniem
Dla tej, której się ognie we mnie niecą,
Umrzeć, złożywszy pierwej usta z usty!

Jan Andrzej Morsztyn, *Do motyla* (domena publiczna).

Jak w podanym wierszu i w wybranej lekturze ukazano miłość prowadzącą do cierpienia i zagłady? Jaką funkcję pełni ten motyw?

W pracy odwołaj się do: *Boskiej Komedii* Dantego Alighieri (fragmenty); innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 3. Temat:

Coś srebrnego dzieje się w chmur dali.
Wicher do drzwi puka, jakby przyniósł list.
Myśmy długo na siebie czekali.
Jaki ruch w niebiosach! Słyszysz burzy świst?
Ty masz duszę gwiezdną i rozrzutną.
Czy pamiętasz pośpiech pomieszanych tchnień?
Szczęście przyszło. Czemuż nam tak smutno,
Że przed jego blaskiem uchodzimy w cień?…
Czemuż ono w mroku szuka treści
I rozgrzesza nicość, i zatraca kres?
Jego bezmiar wszystko w sobie zmieści,
Oprócz mego lęku, oprócz twoich łez…

Bolesław Leśmian, *Szczęście* (z tomu *Dziejba leśna*, dział II) (domena publiczna).

Czy szczęście zakochanych może być zagrożone przez świat zewnętrzny? Rozważ problem, odwołując się do podanego wiersza i do wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Roku 1984* George'a Orwella; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 4. Temat:

Z czasem wszytko przemija, z czasem bieżą lata,
Z czasem państw koniec idzie, z czasem tego świata.
Za czasem ustaje dowcip i rozum niszczeje,
Z czasem gładkość, uroda, udatność wiotczeje.
Z czasem kwitnące łąki krasy postradają,
Z czasem drzewa zielone z liścia opadają.
Z czasem burdy ustają, z czasem krwawe boje,
Z czasem żal i serdeczne z czasem niepokoje.
Z czasem noc dniowi, dzień zaś nocy ustępuje,
Czasowi zgoła wszytko na świecie hołduje.
Szczera miłość ku tobie, Anno, me kochanie,
Wszytkim czasom na despekt nigdy nie ustanie.

Daniel Naborowski, *Do Anny* (domena publiczna).

W jaki sposób literatura ukazuje trwałość miłości wobec upływu czasu i przemocy? Odwołaj się do podanego wiersza i wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Antygony* Sofoklesa; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 5. Temat:

Wciąż rozmyślasz. Uparcie i skrycie.
Patrzysz w okno i smutek masz w oku…
Przecież mnie kochasz nad życie?
Sam mówiłeś przeszłego roku…
Śmiejesz się, lecz coś tkwi poza tem.
Patrzysz w niebo, na rzeźby obłoków…
Przecież ja jestem niebem i światem?
Sam mówiłeś przeszłego roku…

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, *Miłość* (domena publiczna).

Czy słowa mogą zastąpić uczucie? Rozważ problem, odwołując się do podanego wiersza i do wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Hamleta* Williama Szekspira; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 6. Temat:

Snuć miłość, jak jedwabnik nić wnętrzem swym snuje,
Lać ją z serca, jak źródło wodę z wnętrza leje,
Rozwijać ją, jak złotą blachę, gdy się kuje
Z ziarna złotego; — puszczać ją w głąb, jak nurtuje
Źródło pod ziemią, — w górę wiać nią, jak wiatr wieje,
Po ziemi ją rozsypać, jak się zboże sieje,
Ludziom piastować, jako matka swych piastuje.
Stąd będzie naprzód moc twa, jak moc przyrodzenia,
A potem będzie moc twa, jako moc żywiołów,
A potem będzie moc twa, jako moc krzewienia,
Potem jak ludzi, potem jako moc aniołów,
A w końcu będzie jako moc Stwórcy stworzenia.

Adam Mickiewicz, *Snuć miłość…* (*Liryki lozańskie*) (domena publiczna).

Jaką rolę pełni miłość jako siła przemieniająca człowieka? Rozważ problem, odwołując się do podanego wiersza i do wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Zbrodni i kary* Fiodora Dostojewskiego; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 2. Temat:

Gdy noc głęboka wszystko uśpi i oniemi,
Ja ku niebu podniósłszy ducha i słuchanie,
Z rękami wzniesionymi na słońca spotkanie
Lecę — bym był oświecon ogniami złotemi.
Pode mną noc i smutek — albo sen na ziemi,
A tam już gdzieś nad Polską świeci zorzy pręga,
I chłopek swoje woły do pługa zaprzęga,
Modli się. — Ja się modlę z niemi i nad niemi.
Tysiące gwiazd nade mną na błękitach świeci,
Czasem ta, w którą oczy głęboko utopię,
Zerwie się i do Polski jak anioł poleci;
Wtenczas we mnie ta wiara — co w litewskim chłopie,
Że modlitwa w niebiosach tak jak anioł kopie,
A czasem ziarno ducha wrzuci i zanieci.

Juliusz Słowacki, *Gdy noc głęboka wszystko uśpi i oniemi…* (domena publiczna).

Czy ziemia i praca mogą być źródłem duchowego oparcia człowieka? Rozważ problem, odwołując się do podanego wiersza i do wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Chłopów* Władysława Reymonta (fragmenty); innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 3. Temat:

Zaprawdę powiem, bracia moi mili,
Żeśmy się duchem przeświętym popili.
Teraz jesteśmy z ducha wytrzeźwieni,
Bracia rozumni — czciciele pieczeni…
W głowach się nie ćmi, jak pierwej, słonecznie,
Fletnie nie grają, mogiły spią wiecznie,
Czas nasz zgodzony z ziemi zegarami —
Stoim i spiemy… a świat spi pod nami.

Juliusz Słowacki, *Wielcyśmy byli i śmieszniśmy byli…*, fragment (domena publiczna).

Czy entuzjazm narodowy może prowadzić do rozczarowania? Rozważ problem, odwołując się do podanego fragmentu wiersza i do wybranej lektury.

W pracy odwołaj się do: *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 polski PR – Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza – 40 zadań

Podgląd pokazał 12 z 63 stron. Pełna wersja: 63 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- 40 tematów wypracowania z jednego obszaru matury rozszerzonej 2027 z języka polskiego: Tematy z utworem poetyckim i interpretacja porównawcza.
- Przy każdym temacie w kluczu: jak rozumieć problem, przykładowa teza, plan akapitów, trzy utwory (w tym lektura obowiązkowa) z ich funkcją w pracy, sposób przedstawienia, kontekst
- Formuła matury rozszerzonej 2027: 210 minut, 35 pkt, jedno wypracowanie (co najmniej 400 wyrazów) z dwóch tematów do wyboru, trzy utwory literackie, w tym lektura obowiązkowa, i ko
- Tematy i zadania oryginalne – nie powtarzają arkuszy CKE 2023–2026.
- Cytaty wyłącznie z utworów w domenie publicznej.
- Zgodne z podstawą programową 2024 (zakres rozszerzony).
- PDF do druku (63 stron) i DOCX do edycji.
- Pisownia według zasad od 1 stycznia 2026 r.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/matura-2027-polski-pr-tematy-z-utworem-poetyckim-40-zadan